

ВРАХУВАННЯ ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ ДІЯЛЬНОСТІ КОЖНОГО ОКРЕМОГО ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка ефективності ІД відіграє вагомe значення в налагодженні функціонування підприємства, здійсненні управління його діяльністю, коригуванні процесу виробництва. Саме дослідження процесу впровадження інновацій, вивчення прийнятих управлінських рішень є складовими елементами аналізу ефективності ІД. За умови проведення оцінки ефективності ІД підприємства від об'єктивності проведення аналізу залежить ефективність подальших рішень та від аналізованої групи показників достовірність аналізу. Проте використання існуючих методичних підходів до оцінки ІД на практиці є доволі складним процесом, що свідчить про неврахування особливостей діяльності підприємств при розробці методів оцінювання. Зважаючи на те, що досягнення підприємством стратегічних цілей, успішний розвиток, економічна безпека залежать від активізації ІД доцільним є дослідження теоретичного і практичного аспектів щодо застосування методичних підходів до оцінки ефективності ІД в сучасних умовах розвитку.

Незважаючи на існуючі дослідження, питання оцінки ефективності інноваційної діяльності залишається актуальними, адже не досліджено даний процес на підприємствах машинобудування, не сформовано основні етапи здійснення аналізу ІД з урахуванням впливу дестабілізуючих факторів, залишається без уваги методологія оцінки ІД та її специфіка для кожної галузі економіки, процес діагностики інноваційного розвитку, а також не систематизовано методи, показники та не обрано критерії оцінювання ІД. Тому, розглянемо існуючі підходи вчених щодо оцінки ІД підприємств, визначивши їх переваги і недоліки, можливості застосування на підприємствах.

Черешнюк О.М. [1, с. 220-223] здійснила аналіз підходів до оцінки ефективності ІД, виокремила основні етапи проведення оцінки. Серед основних особливостей ІД автором було визначено: доцільність використання методів дисконтування, ануїтету з метою розрахунку економічного ефекту від використання інновацій в діяльності підприємства, розробки етапів впровадження інновацій; визначення необхідності врахування динаміки суми загального доходу за декілька періодів, порівняння суми доходу з розміром прибутку конкурентів; методи оцінки ефективності повинні базуватися на показниках, які дозволяють врахувати інтереси інвесторів, держави, споживачів, виробників, постачальників; при використанні методів оцінки ефективності доцільно розраховувати загальний ефект від процесу розробки, впровадження інновацій; оцінюючи ефективність ІД доцільно розподілити нововведення на ті, які відображаються у вигляді удосконалення існуючої продукції та, які полягають у виробництві зовсім нової продукції. У роботі запропоновано схему оцінки ІД підприємства, яка складається з таких складових: вхідні дані – саме підприємство, процес його діяльності, рівень інноваційного розвитку; оцінка ІД – ґрунтується на здійсненні послідовності взаємопов'язаних етапів, тобто підготовчого (визначення предмета оцінки, формування мети), технологічного (визначення критеріїв та показників оцінки, дотримання принципів), аналітичного (оцінка результатів, визначення досягнутого рівня ІД, співставлення сформованої мети з результатами) блоків; вихідні результати – досягнення очікуваних ефектів за результатами ІД, прийняття рішень щодо подальшого розвитку. Також, в дослідженні в залежності від напрямів оцінювання визначено критерії оцінки ефективності інноваційної діяльності, а саме: екологічний; економічний; соціальний; технічний [2, с. 103-110]. На нашу думку, запропонований автором методичний підхід дозволяє здійснити ґрунтовну оцінку ІД підприємства, але не враховує особливості функціонування підприємств машинобудування, тобто специфіку виробництва, організацію господарського процесу.

За результатами досліджень запропоновано критерії оцінки ефективності інноваційної діяльності, які було поділено на три групи (рис. 1): 1) короткострокові критерії дозволяють здійснити аналіз ефективності функціонування підприємства та охоплюють підходи до оцінки: оцінка ефективності інноваційного проекту (рентабельність, період окупності); дослідження рівня забезпеченості підприємства ресурсами (ефективність, якість продукції, задоволення існуючих потреб, продуктивність праці); аналіз ефективності процесу організації проекту (сума витрат та прибутку, обсяг виробництва і реалізації продукції, ефективність прийняття управлінських рішень, надійність системи управління); 2) середньострокові критерії спрямовані на оцінку рівня конкурентоспроможності підприємства та включають підходи: аналіз ефективності ухвалених рішень шляхом врахування плинності часу (період окупності, внутрішня норма дохідності); застосування бенчмаркінгу, що дозволяє порівняти результати діяльності підприємства з показниками розвитку інших підприємств (оцінка потенціалу щодо діяльності на ринку, визначення впливу ризиків); 3) довгострокові критерії сприяють визначенню перспектив покращення ІД підприємства та базуються на оцінці ІД на підставі прогнозування (дослідження дії факторів оточуючого середовища, діагностика ефектів від впровадження проекту). Отже, використання методів оцінки ефективності ІД є доцільним за умови визначення критеріїв, показників оцінки ІД та врахування основних факторів діяльності кожного окремого підприємства, що сприятиме оцінці функціонування підприємства в звітному періоді, так і встановленню перспектив розвитку в довгостроковому періоді.

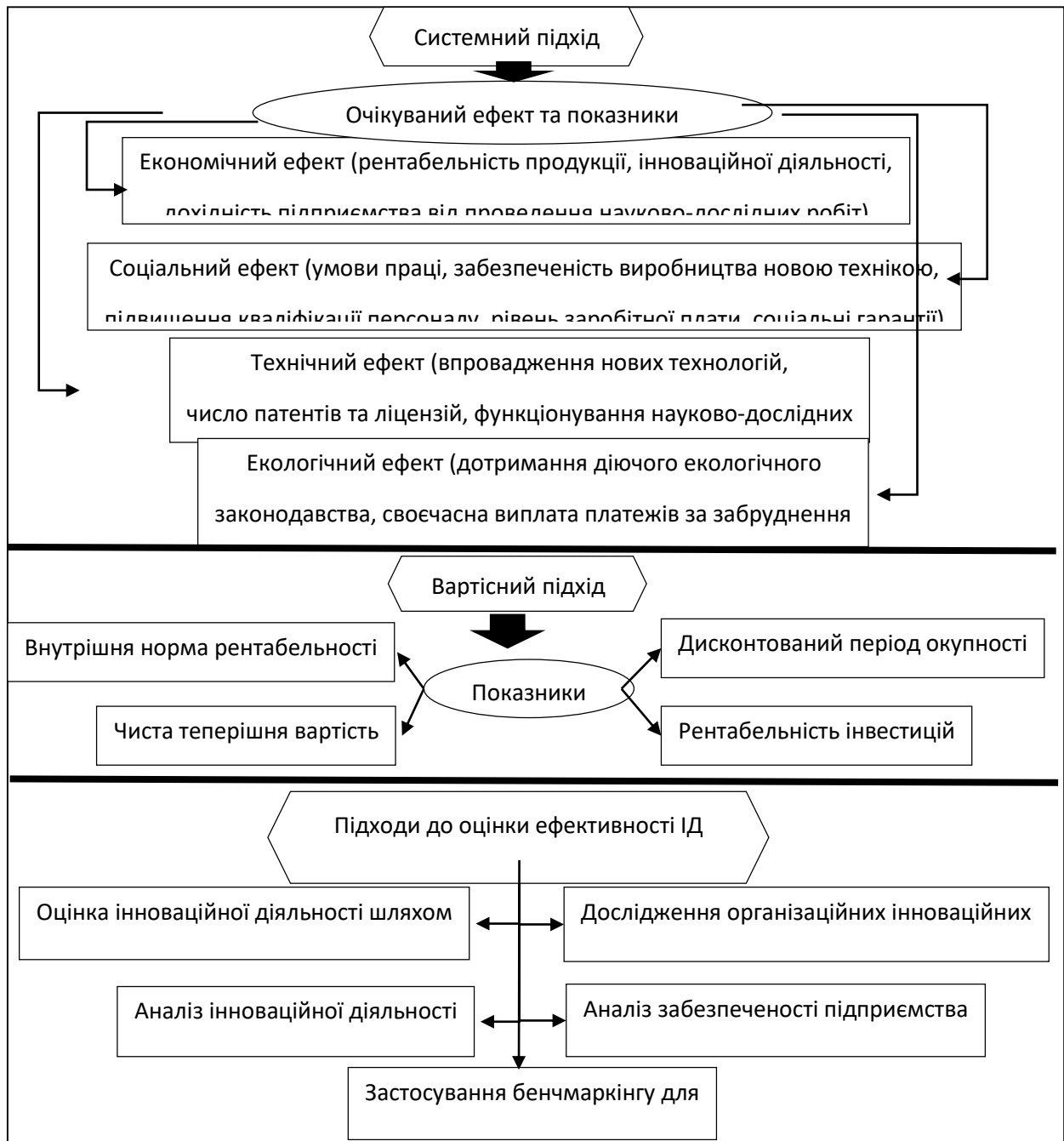

Рис. 1. Підходи до оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємств
Примітка: побудовано авторами на основі [3, с. 128-130; 4; 5, с. 176-179]

Врахування довгострокових критеріїв при оцінці ефективності ІД дозволяє здійснити прогнозування тенденцій щодо подальшого розвитку шляхом розрахунку показників прогнозування дії факторів оточуючого середовища на інноваційну діяльність.

Список використаних джерел

1. Черешнюк, О.М., 2014. Оцінка ефективності інноваційної діяльності промислових підприємств. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*, [online] № 3, Т. 15, с. 218-224.
2. Чорна, М.В. та Глухова, С.В., 2012. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія. Харків: ХДУХТ, 210 с.
3. Сидорчук І.П. Організаційно-економічний механізм інноваційного розвитку промислових підприємств. Кандидат наук: 08.00.04. Хмельницький національний університет, 2016, 263 с.
4. Пілявоз Т.М. Методологічні підходи щодо оцінювання інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*, [online] 2012 №4. Доступно: <<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1085>>
5. Полянська А.С. Сучасні підходи до оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, [online] № 684: Проблеми економіки та управління, 2010, с. 175–180.